

әл-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Экономика және бизнес жоғары мектебі
Бизнес технологиялар кафедрасы



Логистика жүйесіндегі тәуекелдерді басқару

(пәні)

4 дәріс :

Өндірістік тәуекелдерді басқару

дәріс жоспары :



1. Тәуекелдерді басқару кәсіпорын тиімділігін арттыруға бағытталған негізгі құрал ретінде
2. Тәуекелдерді үздіксіз басқарудың әдістемесі (бағдарламасы)
3. Кәсіпорын тәуекеліне байланысты тәуекелдерді басқару бағдарламасын құру



Тәуекелдерді басқару тұжырымдамасы көптеген бағалау, талдау және реттеу құралдарын тексеруге арналған жеткілікті динамикалық орта болып табылады. Тәуекелдерді басқару әдістері үнемі жетілдіріліп отырады. Жуырда тәуекелдерді басқарудың фрагменттелген және уақытша тәсілдері қолданылды. Пассивті басқару әдісі қолданылды.

Қазіргі заманғы модельдер интеграцияланған, үздіксіз және кеңейтілген тәсілге негізделген белсенді кәсіби ұстанымға негізделген.



- ☀ Кәсіпорындарда тәуекелдерді басқару жүйесін енгізу мыналарға мүмкіндік береді:
 - ☀ • қызметтің барлық кезеңдерінде мүмкін болатын тәуекелдерді анықтау;
 - ☀ • туындайтын тәуекелдерді болжау, салыстыру және талдау;
 - ☀ • тәуекелдерді азайту және жою үшін қажетті басқару стратегиясын және күрделі шешімдер қабылдауды әзірлеу;
 - ☀ • әзірленген шараларды іске асыру үшін қажетті жағдайлар жасау;
 - ☀ • тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмысын бақылау;
 - ☀ • алынған нәтижелерді талдау және бақылау.



☀ Тәуекел-менеджменттің ерекшеліктеріне мыналар жатады:

☀ - компаниялар менеджментінің алдын-ала ойлауы, интуициясы және жағдайды күтуі қажеттілігі

☀ - тәуекелдерді басқару жүйесін рәсімдеу мүмкіндігі;

☀ - жылдам әрекет ету және ұйымның жұмысын жақсарту жолдарын анықтау, жағымсыз оқиғалар ықтималдығын төмендету мүмкіндігі.



✦ Тәуекелдерді басқарудың кешенді жүйесі ERM (Enterprise Risk Management) қазірдің өзінде көптеген шетелдік компанияларда кеңінен қолданылады, өйткені ірі әлемдік компаниялардың иелері іс жүзінде ескі басқару әдістері қазіргі заманғы нарық конъюнктурасына сәйкес келмейтіндігіне және табысты бола алмайтындығына сенімді болған өз бизнесін дамыту.

1. Тәуекелдерді басқару өнімділікті жақсартудың негізгі құралы ретінде



- ✦ Тәуекелдерді басқару - бұл өнімнің өмірлік циклінің шығындарын азайту және кәсіпорынның жетістігіне кедергі болатын ықтимал проблемаларды азайту немесе болдырмау үшін қолдана алатын кәсіпорындарды басқару бағдарламаларының тиімділігін арттырудың негізгі құралдарының бірі.
- ✦ Кәсіпорынның мақсаттарына жету үшін қызметтің негізгі түрі, өндіріс технологиялары туралы нақты идеялар, сонымен қатар тәуекелдердің негізгі түрлерін зерттеу қажет.



- ☀ **Тәуекелдерді басқару** - бұл олардың салдарын азайту немесе жою, сондай-ақ мақсаттарға жету үшін тәуекелдер бағаланатын және талданатын жүйелік процесс.
- ☀ Кәсіпорынның өміршеңдігі мен тиімділігін қамтамасыз ететін тәуекелдерді басқару - бұл негізгі қызметті үйлестіретін және бағыттайтын циклді және үздіксіз процесс.
- ☀ Бұл тәуекелдердің барлық түрлерін анықтау, бақылау және әсерін азайту, соның ішінде мониторингті, байланыс пен консультацияны халықтың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған.
- ☀ Тәуекелді бағалау кәсіпорынның тұрақты дамуына ықпал ете отырып, оның тұрақтылығына әкеледі.



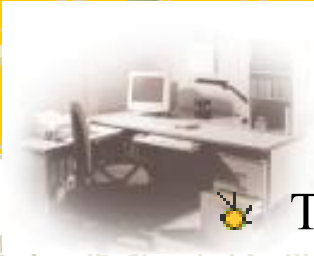
☀ **Тәуекелдерді басқару** - тұрақты дамуға үлес, бұл кәсіпорынның тұрақты жұмысын сақтау мен арттырудың маңызды факторы болып табылады.

Тәуекелдерді белсенді басқару тәуекелдердің тиісті деңгейде шешілетіндігін растау үшін басқару процесі үшін өте маңызды.

☀ Тәуекелдерді басқаруды жоспарлау және енгізу келесі қадамдарды қамтиды:

- ☀ • Тәуекелдерді басқару;
- ☀ • тәуекелдерді анықтау және олардың бизнес-процестерге әсер ету дәрежесі;
- ☀ • сапалық және сандық тәуекелді талдауды қолдану;
- ☀ • тәуекелге ден қою жоспарларын әзірлеу және енгізу және оларды орындау;
- ☀ • тәуекелдер мен басқару процестерін бақылау;
- ☀ • тәуекелдерді басқару мен өнімділік арасындағы байланыс;
- ☀ • тәуекелдерді басқарудың жалпы процесін бағалау.

2. Тәуекелдерді үздіксіз басқарудың әдістемесі (бағдарламасы)



- ☀ Тәуекелдерді басқару қызметін жеңілдету үшін кәсіпорынға тәуекелдерді үздіксіз басқарудың (БКМ) әдістемесі (бағдарламасы) жасалуы керек.
- ☀ MNUR - бұл процедуралар, кәсіпорын тәуекелдерін басқару әдістері мен құралдары практикасын қолдана отырып, жобаларды басқару механизмдерін дамытуға бағытталған теориялық тұрғыдан маңызды бағдарлама.
- ☀ Ол белсенді шешімдер қабылдау, тәуекелдерді үнемі бағалау, тәуекелдердің басқару шешімдеріне әсер ету дәрежесі мен дәрежесін анықтау және олармен күресу стратегиясын жүзеге асыруға жағдай жасайды.

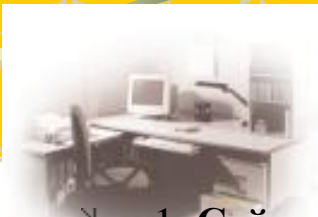
3. Кәсіпорында тәуекелдерді басқару бағдарламасын құру



- ✦ Кәсіпорында қолданылуы керек тәуекелдерді басқару саясатын қарастырыңыз. Әзірленген механизм (бағдарлама) тәуекелдерді тиімді және үздіксіз басқаруға бағытталуы керек.
- ✦ Осылайша, тәуекелдерді ерте, дәл және үздіксіз анықтау және бағалау көтермеленеді, ал тәуекелдер туралы ақпараттық мөлдір есеп беруді құру, сыртқы және ішкі жағдайлардың өзгеруін азайту және болдырмау шараларын жоспарлау бағдарламаға оң әсер етеді.



- Тәуекелдерді басқару тәуекелдерге әсер етеді:**
- тәуекелді сәйкестендіруді ынталандыру;
 - декриминализация;
 - белсенді тәуекелдерді анықтау;
 - мүмкіндіктерді анықтау (қолайлы немесе уақтылы пайда болу ықтималдығын үнемі бағалау);
 - әрбір анықталған тәуекел үшін әсер ету ықтималдығы мен ауырлығын бағалау;
 - тәуекелдердің кәсіпорынға ықтимал елеулі әсерін азайту үшін тиісті іс-қимыл бағыттарын анықтау;
 - азайтуды қажет ететін кез-келген тәуекелдің әсерін өтеу үшін іс-шаралар жоспарларын немесе қадамдарын әзірлеу;
 - уақыт өте келе өзгеруі мүмкін тәуекелдердің туындауына тұрақты бақылау жүргізу;
 - сенімді және уақтылы ақпарат дайындау және тарату;
 - Бағдарламаның барлық мүдделі тараптары арасындағы байланысты жеңілдету.



1. Сәйкестендіру:

- мәліметтерді шолу;
- Тәуекелді сәйкестендірудің ұсынылған нысандарын қарастыру;
- Миға шабуыл, жеке немесе топтық өзара бағалауды қолдану және тәуекелді бағалау
- Анықталған тәуекелдерді тәуелсіз бағалауды жүргізу
- Тәуекелдер тізіліміне тәуекелді енгізіңіз

2. Тәуекелді анықтау / қолдану құралдары мен әдістерін талдау мыналарға жатады:

- Тәуекелді анықтауға арналған сұхбат әдістері
- Ақаулықтарды талдау
- Тарихи деректер
- Алған сабақ
- Тәуекелдерді басқару - тексеру тізімі
- Сарапшының жеке немесе топтық шешімі
- жұмыс құрылымын, ресурстарды зерттеуді және кестені егжей-тегжейлі талдау

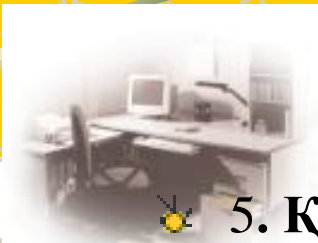


3. Талдау

- Ықтималдықты бағалауды жүргізу - әр тәуекелге жоғары, орташа немесе төмен ықтималдылық тағайындалады
- Тәуекел санаттарын құру - анықталған тәуекелдер келесі бір немесе бірнеше тәуекел санаттарымен байланысты болуы керек (мыс, шығындар, уақыт, техн, бағдарламалық ж/е т.б)
- Тәуекелдердің әсерін бағалау - анықталған тәуекел санаттарына байланысты әр тәуекелдің әсерін бағалау
- Тәуекел дәрежесін анықтау - ықтималдықтар мен тәуекел санаттарының әрқайсысына рейтингке әсер ету
- Тәуекелдік оқиғасы қашан болуы мүмкін екенін анықтаңыз

4. Жоспарлау және жауап беру

- Тәуекелдің басымдықтары
- Тәуекелдерді талдау
- Тәуекелдің туындауына жауапты адамды тағайындау
- Тәуекелдерді басқарудың сәйкес стратегиясын анықтау
- Тәуекелге ден қоюдың тиісті жоспарын жасау
- Басымдықтарға шолу жасау және оның есеп берудегі деңгейін анықтау



5. Қадағалау және бақылау

- есептіліктің форматтарын анықтаңыз
 - Барлық тәуекел кластары үшін сауалнама нысаны мен пайда болу жиілігін анықтаңыз
 - Триггерлер мен санаттарға негізделген тәуекел туралы есеп
 - Тәуекелді бағалауды жүргізу
 - Тәуекелдер туралы ай сайынғы есептерді ұсыну
- Кәсіпорында тәуекелдерді тиімді басқару үшін біз тәуекелдерді басқару бөлімін құруды мақсатты деп санаймыз. Тәуекелдерді басқару стратегиясы мен процестерін ойдағыдай жүзеге асыру мақсатында персонал мен басқа пайдаланушыларға (қызметкерлерді, кеңесшілер мен мердігерлерді қоса) осы құрылымдық бөлімшенің негізгі міндеттері кестеде келтірілген. 1.



<p>Директор программы (ДП)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • надзор за рисками деятельности управления. • мониторинг рисков и планов реагирования на риски. • утверждение решения о финансировании планов реагирования на риски. • мониторинг управленческих решений. • рекомендации по осуществлению контроля решений.
<p>Менеджер проектов</p>	<ul style="list-style-type: none"> • оказание помощи в контроле риска деятельности управления • оказание помощи в создании организационных полномочий для всех мероприятий по управлению рисками. • своевременное реагирование на риск финансирования.
<p>Служащий</p>	<ul style="list-style-type: none"> • содействие осуществлению управления рисками (служащий не несет ответственность за определение рисков, или успех индивидуальных планов реагирования на риски). • необходимость поощрения активной позиции по принятию решений при определении соответствующих мер реагирования на риски для «владельцев» рисков и менеджеров отделов. • администрирование и поддержание приверженности заинтересованных сторон, процесс управления риском • обеспечение регулярной координации и обмена информацией по риску между всеми заинтересованными сторонами, • управление рисками, находящимися в зарегистрированном реестре рисков (базе данных). • рекомендации (учебный план) управления рисками. • развитие знаний персонала и подрядчиков в области деятельности по управлению рисками.
<p>Секретарь</p>	<p>функции секретаря выполняет служащий отдела рисков или они чередуются между всеми сотрудниками. Функции включают в себя:</p> <ul style="list-style-type: none"> • планирование и координация встреч; • подготовка повестки дня заседания, пакеты оценки риска, а также протоколы заседаний. • получение и отслеживание статуса предложенных видов риска. • выполнение первоначальной оценки предлагаемых видов риска для определения наиболее важного. • эксперт предметной области анализа риска по просьбе председателя СД. • содействие проведению анализа членами Совета Директоров, которые будут принимать решение о том, необходимо ли снижение рисков. • регулярная координация и коммуникация риска обмена информацией со всеми заинтересованными сторонами
<p>Владелец риска / Ответственное лицо</p>	<ul style="list-style-type: none"> • посещение заседаний отдела управление рисками. • обзор и / или предоставление соответствующих данных, например, анализ критического пути, инструменты поддержки управления проектами / данных, анализ дефектов, аудит, и возможности возникновения неблагоприятных тенденций • рекомендация стратегии реагирования на риски • участие в разработке планов реагирования • отчет о статусе рисков и эффективность планов реагирования на риски • работа по определению средств реагирования на риски путем любого дополнительного или остаточного Шриска.
<p>Комплексная бригада (КБ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • выявление и предоставление информации о рисках, которые могут возникнуть в результате деятельности КБ. • участие в планировании любого риска в соответствии с этой программой. Такое планирование требует согласования с отделом по управлению рисками, которые, действуя в качестве руководства, могут способствовать приобретению ресурсов для реагирования на риски. • доклад о ходе и результатах реагирования на риски.

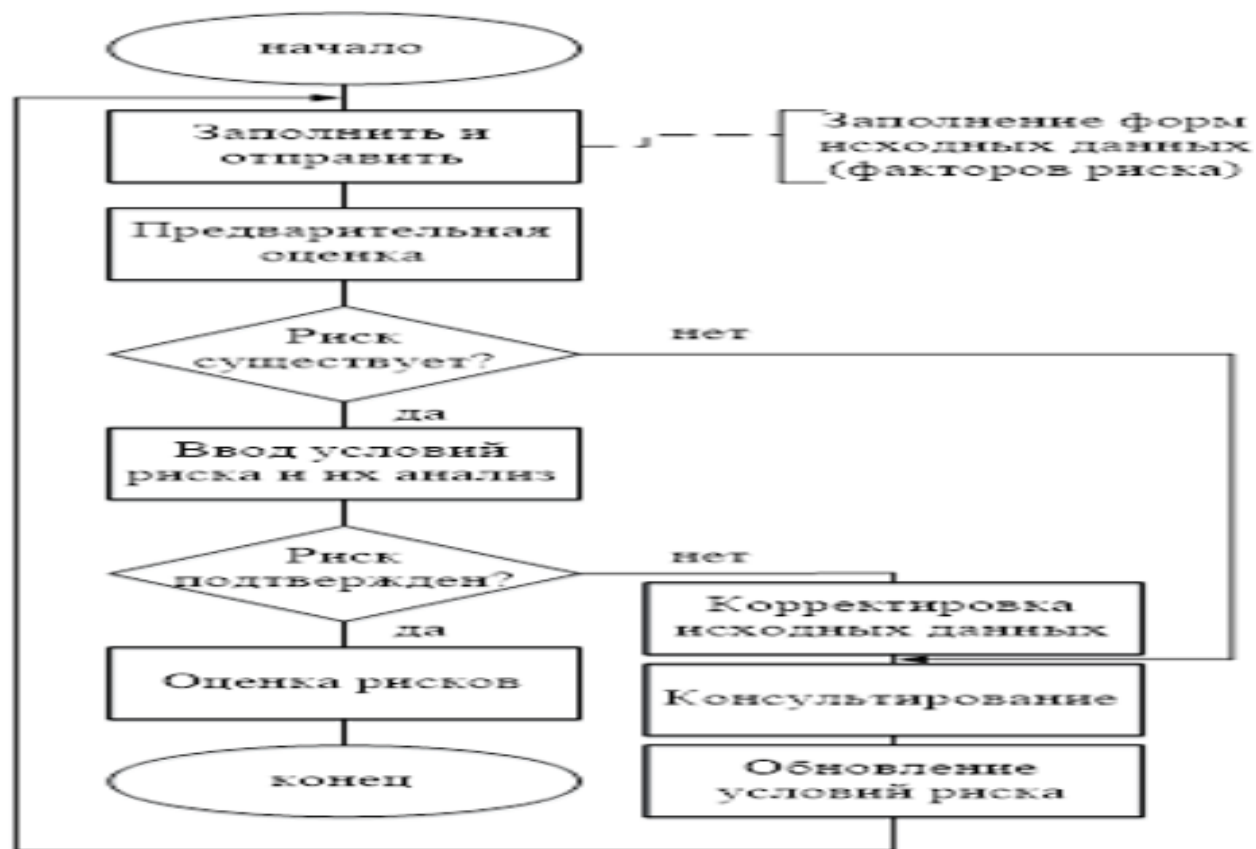


- ✿ Тәуекелді анықтау процесінің графикалық көрінісі 2-суретте көрсетілген.
- ✿ Оны жүзеге асыру нәтижесінде сандық бағалау қаржылық және бухгалтерлік есеп беруді кешенді талдауға негізделген және интегралды тәуекелді бағалауға кәсіпорынның барлық деңгейдегі жауапкершілігіне негізделген интегралдық тәуекелді, кәсіпорынның өндірістік тәуекелдерін бағалау бойынша шаралар кешені жасалуы мүмкін.





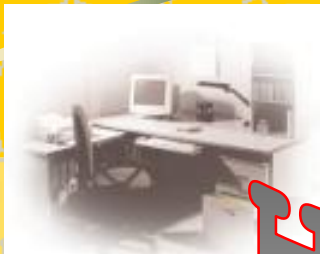
Рисунок -2



Әдебиеттер тізімі :



1. Улучшение качества продукции, продукции, ресурсов: учеб. пособие / В.В. Ефимов - М.: КНОРУС, 2010. - 240 с.
2. Управление проектами: учеб. пособие / А.Г. Ивасенко, Я.И. Никонова -Ростов н/Д: Фениес, 2009. - 330 с.
3. Рыхтикова Н.А. Анализ и управление рисками организации / Н.А. Рыхтикова - М.: ФОРУМ, 2013. - 240 с.
4. Википедия, «Риск, неопределённость и прибыль»
5. Научная статья по специальности «Экономика и бизнес»: Анализ взаимосвязи понятий «риск» и «неопределенность»



Назарларыңызға
рахмет

